

Medvirkningsrapport fra klimaverksted 26 mai 2025, Larvik

Revidering av klima- og energiplanen for Larvik kommune

Oppsummering grupper:

Under følger en oppsummering av innspillene fra de ulike gruppene.

Gruppe 1

1. Hvilke muligheter har innbyggerne og næringslivet for å bidra til et mer bærekraftig Larvik?

Innbyggere kan:

- Redusere forbruket sitt
- Sortere avfallet sitt
- Endre adferd og holdninger
- Se på antall arbeidstimer på jobb - mer fritid, mindre forbruk
- Reparere tingene sine i stedet for å kaste dem eller kjøpe nytt
- Tenke over sitt personlig forbruk
- Gå mer
- Sykle mer
- Vurdere om de kan klare seg med en bil mindre
- Etterspør reservedeler til produktene sine i butikkene
- Slå av lys i rom man ikke er i

Næringslivet kan:

- Øke levetiden på produkter
- Resirkulere avfallet
- Benytte resirkulerte materialer i produktene
- Endre til mer tjenester og mindre produktsalg
- Redusere miljøutslipp - elektrifisering
- Se på lengden på arbeidsdagen til de ansatte (mer tid til å gå/sykle til jobb, mindre forbruk)
- Bankene kan se på finansiering av eldre maskiner slik at bedrifter kan bruke det de har eller bruke/kjøpe brukt
- Tilby reservedeler til produktene de selger og mulighet for å reparere
- Oppsirkulering og montere digitale verktøy på eldre maskiner i stedet for å kjøpe helt nytt
- Fokus på kvalitet og holdbarhet
- Slå av lys i rom man ikke er i – sensor

2. Hva er viktigst for deg for at Larvik skal kutte utslipp og bli mer bærekraftig?

- Se til andre kommuner (og land, som Danmark) og kopier gode tiltak fra dem – det er ikke nødvendig å finne opp hjulet på nytt.
- Miljø og klima må integreres som en naturlig del av alle virksomhetsområder i kommunen. Dette må gjennomsyre kommunens arbeid og virke.
- Legge til rette for kortere arbeidsdager istedenfor lønnsøkning. Mer fritid vil bidra til bedre helse, økt velvære og mindre forbruk.
- Slå av lys i rom man ikke bruker – installere sensorer.
- Opprette en offentlig gjenbrukssentral, og gi støtte til oppstart.
- Arbeidstrening og gjenbruk bør kombineres til effektive prosjekter.
- Samarbeid med drosjenæringen for et bedre kollektivtilbud og for å unngå tomme busser på lite trafikkerte strekninger.

- Miljøhensyn må integreres tydeligere i arealplanleggingen. Områder må planlegges med gode tjenestetilbud og transportmuligheter. Det bør være enkelt å benytte buss, sykkel eller gå til nødvendige tjenester. Areal- og transportplanlegging er avgjørende.
- Solceller bør inkluderes i arealplanleggingen. Nye hus må kunne plasseres slik at takene kan vende mot solen, selv om eldre nabohus ikke gjør det.
- Godkjenningsprosessen for solceller bør være enkel, så lenge det ikke går utover natur og miljø.
- Solceller bør installeres på alle bygg som vender mot solen, spesielt kommunale bygg. Solceller må også vurderes i arealplanlegging for nye bygg.
- Kommunikasjon mellom enheter, virksomheter, kommuner, fylket, veivesen og kollektivselskaper må styrkes for å finne gode løsninger fra start (eks. busser som ikke stopper ved Farisseide).
- Prioritere gode sykkelveier og sørge for å brøyte og strø sykkel- og gangveier først om vinteren.
- Forbedre kollektivtilbudet (både tilgjengelighet og økonomi).
- Styrke lokale initiativer for bærekraftig matproduksjon.
 - Oppfordre og fremme regenerativt landbruk (mangfold, jordhelse, mindre avrenning til vassdrag/fjord).
 - [Reko-ringen](#) og [bondens marked](#) er gode eksempler.

3. Hvordan kan Larvik kommune støtte innbyggere og næringsliv i å redusere klimagassutslipp?

- Se til andre kommuner og kopiere gode tiltak fra dem.
- Legge til rette for dialog og samarbeid mellom virksomheter, bedrifter og kommunen, slik at det blir enklere å finne gode løsninger sammen.
- Arrangere konkurranser i lokalmiljøet for å oppmuntre til miljøvennlig oppførsel, som sykling, gåing og avfallssortering. Dette bør gjøres på en positiv måte for å motivere flere til å delta.
- Implementere tiltak for å spare strøm.
- Opprette en bysykkelordning.
- Støtte til innkjøp av piggdekk.
- Prioritere måking og strøing av gang- og sykkelveier.
- Som stor arbeidsgiver, bør kommunen legge til rette for miljøvennlige transportalternativer for sine ansatte:
 - Trygg sykkelparkering, gjerne under tak.
 - Garderober med skap og muligheter for å tørke klær.
 - Tilgjengelig sykkelreparasjonsutstyr, for eksempel i sykkelgarasjer.
 - Utlån av kommunale elsykler for å motivere ansatte til å prøve elsykkel som transportmiddel.
- Stimulere til hyttedeling.
- Opprette ordninger for utlån og leie av utstyr, slik at innbyggerne slipper å kjøpe hver sin ting.
- Det bør vurderes å utrede følgende spørsmål og utfordringer:
 - Hva hindrer folk i å gå? Er det farlige gater og kryss som skaper utrygghet?
 - Synes innbyggerne og bedrifter at det er vanskelig å endre vaner, forbruke mindre og sortere avfall? Ønsker de å etterleve dette?
 - Det er motsigelser mellom bærekraft og økonomisk vekst. Hvordan kan vi håndtere dette fokuset på vekst i samfunnet?

Oppsummering

- Gjenbruk – kommunen må legge til rette for tiltak og informere om hvordan avfall og ting kan gjenbrukes.
- Holdningsendringer hos innbyggerne – se på muligheten for å endre hele holdningssettet:
 - Det skal være naturlig å omstille seg til et lavutslipssamfunn når man endrer holdninger, og det bør oppfordres til kreativitet.
- Klimatiltak bør integreres tidlig i kommuneplanens arealplaner – for eksempel mangler hjelpemiddelsentralen busstopp og har vei uten fortau. Det er viktig å se sammenhengen mellom areal og transport når man plasserer viktige funksjoner, slik at de fungerer optimalt sammen.

Gruppe 2

1. Hvilke muligheter har innbyggerne og næringslivet for å bidra til et mer bærekraftig Larvik?

- Innbyggerne i Larvik kommune har en oppfatning om at det ikke er vanlig å bruke kollektivtransport. Det er overraskende fordi tilbudet faktisk er ganske bra. Kanskje det trengs bedre informasjon rundt dette?
- Hva er de viktigste aspektene? Det er viktig å vurdere hvor stor påvirkningskraft man har og identifisere de mest effektive tiltakene. Det er viktig å tenke helhetlig. For eksempel viser klimaregnskap i næringslivet at avfall står for 5% av energiutslippene, mens resten kommer fra transport, logistikk og energi. Det er viktig å skape bevissthet rundt dette.
- Vi bør fokusere mer på å reparere produkter vi allerede har i stedet for å kjøpe nye. For eksempel kan det være mer kostnadseffektivt å reparere en sykkel som er to år gammel enn å kjøpe en ny. Kommunen og næringslivet bør tilrettelegge for reparasjon av gjenstander. Et godt eksempel er klesprodusenten Brynje, som oppfordrer til å reparere i stedet for å kjøpe nytt. Dette gir stor verdi for både kjøper og samfunn.
- Forslag til tiltak inkluderer mer sortering av avfall, noe vi allerede gjør bra, men kan forbedres ytterligere. Å redusere forbruket er en vanskeligere del, fordi det krever en endring i holdninger til forbruk og kjøp. Vi må jobbe med holdningene slik at folk vurderer konsekvensene av høyt forbruk, ikke bare om de har råd til å kjøpe noe nytt.

2. Hva er viktigst for deg for at Larvik skal kutte utslipp og bli mer bærekraftig?

- Bedre kollektivtransport og tilrettelegging for sykling og gange er avgjørende. Fremtidens trafikk bør legge til rette for flere gående, syklende og bruk av kollektivtransport.
- Et forslag om å etablere ombruksstasjoner har vist varierende resultater, da det har blitt funnet mye søppel på slike stasjoner.
- For privat næringsliv må det være økonomisk lønnsomt å ta imot og drifte "second hand"-varer.
- Solceller er et godt alternativ som er enkelt å sette opp, for eksempel på ubrukt steinbrudd med lite skygge.
- Det må være enkelt for innbyggere, næringsliv og kommunen å ta miljøvennlige valg gjennom klar og direkte kommunikasjon.
- Havneaktiviteter kan forbedres ved å tilby strøm til danskeferjen i stedet for diesel.

3. Hvordan kan Larvik kommune støtte innbyggere og næringsliv i å redusere klimagassutslipp?

- Bypakkearbeidet bør prioritere å legge til rette for kollektivtransport, gange og sykkel
- Vi som skal bidra, må se at det nytter. Det er viktig å vise at tiltak faktisk har en effekt og viser en trendlinje. Tydelig kommunikasjon er avgjørende, og det må være klart at tiltak A og B fører til resultat C. Dette gjelder både kommunen, innbyggerne og næringslivet.
- Vi må måle de rette tingene, vurdere resultatene, og ha objektive og meningsfulle indikatorer. Konkrete mål som er målbare, og som viser en trendlinje som illustrerer fremdrift, eller om det går feil vei. Dette kan også synliggjøre den faktiske belastningen over tid.

- Et forslag om pendlerparkering i Stavern, da det er få personer i personbiler som kjører inn til Larvik og sannsynligvis til samme sted. Det kan være utfordrende, da folk ofte velger bil på grunn av friheten og effektiviteten.
- Tenk omvendt bompenger - Hvis en syklist passerer et visst antall passeringer, kan vedkommende få en gevinst. Dette kan fungere som en motivasjon, og teknologien er allerede på plass for å få til noe slikt.
- Tilbakemelding er viktig - I arbeidslivet er det essensielt å vite hvor en står og hvordan en ligger an. Innbyggere kan ha KPI'er (nøkkelindikatorer) - Termometer som viser fremdrift. Hvis man har 2-3 mål som kan måles.

Oppsummering:

- Bevisstgjøring med måling av informasjon og data – som for eksempel bruken av trafikkmålinger. Tilbakemeldinger på antall trafikanter, hva brukes disse målingene til - bevissthet rundt bruken og som målindikatorer. Måler man de riktige tingene? Det som blir målt er lettere å følge opp.
- Sette opp målestasjon for forurensning på eksisterende målestasjon til Statens vegvesen på Gloppe (innspill fra deltaker i annen gruppe).
- Gjøre det konkret og enkelt for innbyggere og næringsliv å gjøre tiltak for å redusere klimagassutslipp. Som for eksempel opprette solceller i grå områder og næringsarealer som ikke blir benyttet. Dette kan være i nedlagte steinbrudd, parkeringsplasser, veier, etc.
- Klimaregnskap:
 - Fokusere på de såkalte "lavthengende frukter". Det er viktig å identifisere hva som er vesentlig og hva som faktisk gir resultater. Ofte legges det stor vekt på avfall som en hovedindikator, men dette kan føre til feil fokus på grunn av bruk av feil indikatorer.
 - Holdning til CO2-verdier og effekten er relativt liten. For eksempel er det mye fokus på tiltak, men ikke på hva som er vesentlig. I en håndverksbedrift bør man se på hva som er nødvendige tiltak, som å vurdere bedriftens CO2-regnskap. Ofte er ikke de enkle tiltakene utført.
 - Det bør vurderes hele kjeden av tiltak – for eksempel hvordan asfalt legges ut. Vurder alle ledd fra produksjon og bruk av olje til transport og arbeidsmetode.

Gruppe 3

1. Hvilke muligheter har innbyggerne og næringslivet for å bidra til et mer bærekraftig Larvik?

- Flere og flere ser klimakrisen og naturkrisen i sammenheng. Klimatiltak kan være positive for naturen, men også motsatt, som for eksempel med vindkraft.
- Glassflasker - hvorfor er det ikke pant på alle flasker? Utenlandske bokser tas imot av Røde Kors, og de får penger for det.
- Noen reparasjoner av klær, sko, møbler - det burde ikke vært moms på reparasjon. Det er ikke moms på reparasjon i Sverige. Det kan ikke være samme pris på å kjøpe nytt som å reparere. Det burde være et kvalitetskrav, men netthandel utfordrer dette.
- Røde Kors får store sekker med klær som er glemt. Foreldre har ikke kontroll, og alle burde merke klærne sine. Foreldre må læres opp og bevisstgjøres på hva ting koster. Kanskje lage matteoppgaver?
- Fast innsamling av batterier på skolene - lage en liten konkurranse av det, elevene får et begrep om mengden og kan lage matteoppgaver av dette.
- Elektriske duppeditter - hvor skal dette leveres? Alle el-butikker burde ha lett tilgjengelige containere for litt større ting.

2. Hva er viktigst for deg for at Larvik skal kutte utslipp og bli mer bærekraftig?

- Som samfunn - trafikk, det bør bli litt mindre farlig å sykle. Høye fortauskanter kan være utfordrende for syklende, rullestoler - det er for langt mellom de delene der fortauene er nedsenket.
- Busser på biogass - bør settes som et krav, men fylkestinget har bestemt at bussene skal gå på strøm. Antakeligvis et valg tatt på bakgrunn av økonomi?
- Danskeferja burde som et minimum bruke strøm når den ligger til kai - vi husker ikke status på den debatten i Larvik.
- Bruke alle grønn saker akkurat som de er - det går helt fint om gulrøttene ikke er rette.
- La folk slippe til på jorden i 1 dag når innhøstingen er ferdig - det er alltid litt igjen (Gleaning).

3. Hvordan kan Larvik kommune støtte innbyggere og næringsliv i å redusere klimagassutslipp?

- En innbyggerapp eller samleside på nett med informasjon om gjenbruk, hvor kan man levere ting. Det kan enkelt brukes flere ulike digitale plattformer for å gi informasjon til innbyggere og næringsliv som kan gi enkle resultater.
- Stimulere og legge til rette for å øke sykkelandelen hos yngre generasjoner. Gjennomføre sykkelreparasjonsdager på skolen/jobb, sykle til jobben-dager, helt grønn skolevei-dag på skolene, kan reparere sykler den dagen på skolen.
- Larvik kommune må si nei til å bygge ut boligfelt i "periferien" og heller fortette – spredt utbygging slik det er i Larvik gir økte utgifter til hjemmetjenesten, vann- og avløp, mer etablering av vei. Innbyggerne må bosettes tettere.
- Mer fokus på gang- og sykkelvei. Det er flere «missing-links» som lett burde kunne ordnes.

Oppsummering:

- Fokus på grønn opplæring på skolene:
 - Innsamlinger av ting og tang som ikke brukes og lage prosjekter ut av dette. For eksempel innsamling av batterier på skolen for å lage ting
 - Legge til rette for sykkelreparasjon og lære å reparere sin egen sykkel på skolene
 - Fokus på merking av klær – det samles inn masser av klær etter hvert skoleår som ikke er merket
- Gjenvinning og reparasjon
 - Legge til rette for enklere gjenvinning – det er for få avfalls- og innsamlingspunkter i butikkene. Det er mange bortgemte containere som folk ikke vet om – det må gjøres enklere å sortere avfall i hverdagen. En måte å gjøre dette på kan være å utvikle en app som gir informasjon om nærmeste gjenvinningspunkt og hvilke typer avfall som kan leveres der.
 - Må innføre momsfratak på reparasjonskostnader for å øke levetiden på klær, elektronikk, etc. – Eventuelt innføre andre insentiver for å få ned forbruket.
- Man kaster mye mat, inkludert skjeve og klumpete gulrøtter som egentlig er fullt brukbare. I Frankrike har man tatt i bruk en praksis hvor man rydder jordene etter høsting. Etter at bøndene har høstet matvarene, åpnes jordene for folk, som gratis kan komme og plukke de gjenværende produktene som ellers ville blitt kastet. Dette reduserer matsvinn og gir folk tilgang til frisk mat.

Gruppe 4

1. Hvilke muligheter har innbyggerne og næringslivet for å bidra til et mer bærekraftig Larvik?

- Ta i bruk solceller som energikilde (balkongløsninger) og lage attraktive støtteordninger for å motivere folk til å ta dette i bruk.
- Batteripakker kan brukes til å balansere strømforbruket og sikre jevnere belastning på strømmettet, som også vil redusere strømrregningen.
- Oppmuntre til bruk av kollektivtransport og sikre at dagens tilbud opprettholdes og forbedres.
- Øke andelen av syklende i transporten ved å legge til rette for bedre sykkel fasiliteter.
- Øke kunnskap om klimavennlige valg og løsninger for å redusere strømforbruket, som for eksempel smart strømstyring.
- Samlet sett, redusere strømforbruket i samfunnet.
- Oppmuntre til forbruk av kortreiste produkter for å minimere behovet for transport og redusere miljøpåvirkningen. Slippe å vaske grønnsaker før transport.

2. Hva er viktigst for deg for at Larvik skal kutte utslipp og bli mer bærekraftig?

- Bruk alternative energikilder.
- Reduser trafikken. Transport blir stadig mer klimavennlig, men hva med forurensingen fra støy og støv samt køproblemer?
- Turistnæringen bør fokusere på klima og energi for å bli en grønnere næring.
- Øk sorteringsgraden, reduser avfallsmengden.
- Øk kunnskapen om kildesortering og endre holdninger.

3. Hvordan kan Larvik kommune støtte innbyggere og næringsliv i å redusere klimagassutslipp?

- Legge bedre til rette for sykkelruter ved å bygge flere og sikre sammenhengende sykkelruter.
- Tilrettelegge for alternative energikilder og sørge for at flere kommunale arealer kan brukes til solceller eller beitemark.
- Utnytte grå arealer ved å transformere dem til grønne og insektsvennlige områder.
- Tilrettelegge flere kommunale friarealer til insektsvennlige områder og informere innbyggerne om hensikten med å la dem være uklipte.
- Øke kunnskapsarbeidet og holdningskampanjer for miljøvennlig atferd, spesielt rundt kasting av sneip og snus.

Oppsummering:

- Øke kollektivtrafikken og redusere biltrafikken – oppmuntre til mer sykkelbruk og kollektivtransport.
- Kommunen bør arbeide for å øke kunnskapen om klimavennlige løsninger blant befolkningen.
- Innføre klimavennlige tiltak i transportsektoren ved å blant annet innføre bompenger på Brunlanesveien.
- Turistnæringen bør fokusere på et grønnere budskap – fokus på miljøbevissthet og være gode eksempler ved å redusere sitt eget karbonavtrykk. Dette kan innebære å promotere bærekraftige reiser og opplevelser samt å integrere miljøvennlige praksiser. Eksempelvis kan

hoteller og restauranter i turistområder gjøre tiltak som reduserer energi- og vannforbruk, bruke lokale og økologiske matvarer, og minimere bruk av engangsplass.

- Støtte kortreist matproduksjon i landbruket i kommunen. Informere om at landbruksprodukter har lengre holdbarhet dersom de ikke vaskes.
- Øke karbonbinding ved å gjøre enkle tiltak som bidrar til å fange og lagre karbondioksid fra atmosfæren. Dette kan inkludere planting av trær og annen vegetasjon, forbedring av jordkvaliteten gjennom bærekraftige jordbrukspraksiser, og bruk av teknologiske løsninger som fanger opp karbon fra industrielle utslipp.

Tusen takk til alle som deltok og bidro med innspill til den nye planen!